

Q V E S T I O N V M S U P E R E X O D U M

- G**enim animal quod auferendū est qua morte auferatur? Deinde quod addidit carnib⁹ eius nō esse vescendum, quod pertinet, nisi omnia ista significet aliud qđ LXXXII scriptura maxime solet intueri. Si autem cornu percusserit alicuius tauri proximi & mortu⁹ fuerit, vendent taurum vivum & partientur precium eius, & taurus qui mortu⁹ fuerit dispertietur. Num quid in solo tauri hæc iustificatio seruanda est, & nō de omni pecore in tali casu? Prinde à parte totū in hoc intelligendum est: sed hoc de carnis occisi pecoris fieri non potest quæ non vescuntur. Q. uæ III. iustificatio est, vt pro virtu vno quinq; reddantur, Exod. 22 pro oī autem quatuor, nisi aliquid significare intel- LXXX ligatur? Si autem perodiens inuenit fuerit fur & percussus mortu⁹ fuerit, nō est illi homicidium: Si autem orietur sol super eū, reus est, & morte morietur. Intelligitur ergo tunc nō pertinere ad homocidium, si fur nocturnus occiditur: si aut diurnus, pertinere. Hoc est enim quod ait, Si orietur super eū sol. Poterat quippe diceri qđ a furando, nō ad occidendum venisset, & ideo nō deberet occidi. Hoc & in legibus antiquis secularibus, quibus tamē ista est Aiqu. 4 antīq; inuenit: impune occidi nocturnū furem H quo modo, diurnum autem si se cum telo defensum XXXV derit: iam em̄ plus est qđ fur. Quid est qui per ius rō coniunctus fuerit per deū, restituet duplo, nūl quia vult deus aliquādo signo dato prodere peirantem? LXXX Deos nō maledicēt. Queritur quos dixerit deos, utrū principes qui iudicāt populum, sicut dictum est de Moyle, p̄ datu sicut deus Pharaoni: vt per ex- positionem dīs sit quod sequitur, velut ostendendo quos dixerit deos, vbi ait, Et principē populi tui nō maledicēt: quod Græcus habet, non dices male. An secundum illud accipiendo, quod Apostolus ait, Nā eti sunt qui dicuntur dī, siue in celo, siue in terra, si- cūt sunt dī multi & domini multi: addendo enim, si- cūt sunt, deos intelligi voluit qui dignè etiam dicūt: ita sanē vt λατ̄p̄ia que dicitur Grece, & interpre- tatur Latine seruitus, sed ea que ad religionem per- tinere intelligitur, nō debatur nisi vni deo vero qui nobis est deus: Illi autē qui dicuntur dī, etiam si qui sunt qui merito dicuntur, prohibiti sunt maledici, nō iussi sunt sacrificiis vel vilis latrā obsequijs honora LXXXI. Non eris cum pluribus in malitia. Ne seinde VII. quisquā defendat, quia cū pluribus fecit, aut ideo nō Exod. 23. putet eī peccatum. Et pauperis non miserebe- LXXX VIII. ris in iudicio. Ni sī addidisset, in iudicio: magna eset quæstio. Sed intelligendū eset etiā si scriptum non I eset. Supra em̄ dixerat, Non apponēris cū multitudine, cum pluribus vt declines iudicū: ac per hoc & pauperis nō misereberis: posset intelligi, in iudicio. Sed cum additum est, nulla quæstio est hoc esse preceptū, ne forte cū iudicamus videamus iustitā esse pro diuite contra pauperem, & nobis recte facere vi- deamur, si cōtra iustitā pauperi fauamus causa mi- sericordia. Bona est ergo misericordia, sed nō debet esse contra iudicū. Iudicium sanē illud appellat scri- ptura, quod iustum est. Ne quis aut̄ propter istā sen- tētiā deī putaret misericordiā prohibere, quod se- quuntur opportunitate sequitur. Si aut̄ obviaueris bo- ui inimici tui, aut subiungi eiū errantibus, redudes reddes eī, vt cias non te prohibitu facere misericor- diam. Fac eam erga minicos tuos, cū potestas est à iudicando liberā: nō enim cū reduci errantem bouē inimici tui & reddit, inter aliquos iudex resides. LXXX IX. Sex annis seminabitis terram tuam, & colligēs fru- etum eius: leptimo aut̄ anno remissionē facies, & re- quiem dabis illi: & edent pauperes gentis tūc, quæ autem superabunt edent frēs bestiæ. Sic facies vineā tuam & oliuetum tuū. Q. ueri potest quid colligant pauperes, si leptimo anno ita parcit terra, vt necle- minetur quidem? Non em̄ ad vineam & oliuetū per- tinet quod dicitur est, Edent pauperes gētis tūc, quia K de terra non seminata nihil possunt fumere vbi se- ges nasci non possunt: De vinea em̄ & oliueto postea dicit similiter esse faciendū: ac per hoc illud de aruis intelligitur quæ frumentis seruant. An sic accipien- dum, Sex annis seminabis terrā tuā, & colliges fru- etum eius: hoc est sex annis seminabis & colliges, se- ptimo vero nō colliges: vt intelligatur leninabitis, etiam si dīcū non est: vt ad sex annos seminare & col- ligere pertineat, ad leptimum vero dimittere quod fuerit seminatum. Nā quid inde habebit pauperes, quorū refiduum etiam feris bestiis dedit, eis vide- licet quæ illis frugib⁹ vesci possint, sicut sunt apri, & cerui, & si quid huicmodi? Q. uod tamē nō diceretur nisi alius significatiois gratia. Nam si quod attinet ad præcepta que hominibus data sunt, de bo- bus cura non est deo: quod non sic intelligitur tanquā non ipse pascat ea, quæ nec femināt, nec metunt, neq; congregant in horreum: sed quia ei cura nō est præ- ceptō monere hominem quomodo boui sui consulat: quanto minus ei cura est de feris bestijs præcipere, quomodo illis ab hominibus cōculatur, cum eas ipse pascat diuitijs naturæ vsquequaq; fructifera, qui eas etiam per alios sex annos pascit cū colliguntur quæ L seminantur. Non coques agnum in lacte matris XC fūx. Quomodo intelligatur ad verborum proprietā Exod. 23. tem nescio vtrū possum reperiri. Si em̄ alius significatiois cauſa prohibitu accipiamus, agnum in lacte coqui, nullus vsus est ita coquendi. Si autē in diebus quibus laetatur, quod hoc habuit vnguani. Iudæorū in obseruatione, vt agnum non coqueret, nūl cui desideret fugere? Quid est autem in lacte matris fūx, quasi posset, etiā si hoc intelligeretur, sine huīis præ- cepti transgressione coqui, si eo nato mortua matre eius, ab ore alia laetaretur: cum alius profecto rei significādæ causa esse præceptū nemo ambigat. Sed etiā illa quæ possunt obleruatiā facitari, nō line cau- fa ita præcepta sunt, significat enī aliquid. Hoc vero quomodo obleruetur ad proprietatem verborum, aut non est, aut nō elucet: Intellexit tamen de Christo approbo, p̄ hac prophetiā prædictus est, nō occiden- dus a Iudeis infans, quando Herodes querens eum vt occideret non inuenit, vt coques quod dictum est, pertineat ad ignem passionis, hoc est, tribulationem. Unde dicitur, Vā a filiū probat fornax, & homi- nes iustos tentatio tribulationis. Q. uia ergo non est tunc infans paſsus, cū querente Herode huiusmo- di periculum immixtere videretur, prædictum est his M verbis. Nō coques agnum in lacte matris fūx. Illud quoq; forsan non absurdum est, quod alii dicunt, id ēle præceptum per Prophetam, ne boni Israēlē sociarent malis Iudeis, a quibus Christus paſsus est tanquam agnus in lacte matris fūx: id est, eo tempo- re quo conceptus est. Dicitur enim sc̄minæ ex quo conceperit lac colligere: illo nanque mense paſsum esse Christum, & Paſchæ obseruat, & dies ecclesiæ notissimū nativitatis eius ostendit. Q. uī enim mē- se nono natus est octauo calēdas Ianuarias, profecto mense primo conceptus est circa octauum calendas Aprilis, quod tempus etiā passionis eius fuit in lac- te matris sue, hoc est in diebus matris fūx. Eccl. 17. ce ego mittō angelum meum ante faciem tuam, vt seruē te in via, & inducat te in terram quam parauī tibi. Attende tibi & exaudi eū, ne non credas illi: mihi enim subtrahet tibi, nomen enim meum est super eū. Hoc de illo nimirum intelligitur cui nomen mu- tatū est vt Israēl vocaretur, ipse quippe introduxit populū in terram promissionis. Et seruies do- mino deo tuo vt benedicā pacem tuum, & vinum tuum, & aquam tuam, & auer tam infirmitatem à vo- bis. Non erit qui non generet, neq; sterilis super ter- ram tuam. Numerum dierum tuorum replebo, & ti- morem